

Szónszék – úrasztala – szertartások

NAGY ENDRE

NAGYPÉNTEK ÁRNYÉKÁBAN - HÚSVÉT FÉNYÉBEN

Mt 26,2; 16,25

Az evangéliumok elbeszélése szerint Jézus négyszer jelenti tanítványai előtt elkövetkezendő szenvedéseit és kereszthalálát. Először Cézárea Filippi környékén járva (Mt 16,21), másodszer Galileában (Mt 17,22-23), harmadszor a Jeruzsálem felé vezető úton (Mt 20, 17-19) és negyedszer Jeruzsálemben, két nappal a zsidók húsvétja és egy nappal az úrvacsora szereztetése előtt.

Mindebből arra következtethetünk, hogy Jézus tisztán és világosan látta mindazt, ami vele történni fog, tudta, hogy számára már nincs visszaút, az egymás után következő eseményeket megállítani többé nem lehet; tudta, hogy ellenségei nem tétováznak tovább, hanem az első adódó alkalommal lecsapnak reá. Tudta, hogy a sok, csapdának állított álnok kérdés, amellyel annyiszor igyekeztek őt lépre csalni, törvényszegő, istenkáromló voltát igazolni, végül meghozza az eredményt. Tudja ezt, amikor Péter hitet tesz mellette és hűségéről biztosítja; tudta, amikor a virágvasárnapi tömeg hozsannája és hódolata vette körül. És tudta, hogy áruló is akad majd, aki segít ellenségeinek kézre keríteni őt.

Két súlyos fogalom emelkedik ki Jézusnak szenvedéseit negyedszer jelentő mondatából: az árulás és a kereszthalál (text). A történelem azt igazolja, hogy a nagy és nemes eszméknek minden korban megvoltak az árulói és az ellenségei. Népek történelme igazolja: a szabadság, az emberi méltóság, az igazság, a jog, az alkotmányosság eszméinek mindég akadtak árulói és ellenségei.

Nem csoda tehát, hogy Jézus esetében - aki tanításai, Istenről, emberről, hitről, életről vallott felfogás által végül kora egész társadalmával találta szemben magát - az áruló és az ellenség szintén valóságos történelmi szükségyszerűségként jelentkeznek.

Feltehető a kérdés: egy nép, egy ország szabadságának, függetlenségének érthető, hogy vannak ellenségei és árulói: a hatalomra vágyók, a haszonlesők, a gyávák és köpenyegforgatók. De annak az embernek, aki szeretetet, jószágot, békességet, türelmet, megbocsátást hirdet, aki nem lázít, nem uszít, hanem - ellenkezőleg - az ellenség szeretetét tanítja és éli, aki a „...szelíd és alázatos szívű vagyok...” vallomásával jellemzi önmagát, miféle ellenségei és árulói lehettek, és miért?

Ha azonban figyelmesebben megvizsgáljuk, rájövünk, hogy korántsem csupán ennyiről van szó. Mert Jézus prófétai működése nem pusztán a szere-

tetre, jóságra, szelídségre való intésből állott. Hangja nem volt mindég halk és szelíd hang. Az ostor, amellyel virágvasárnapján megtisztítja a latrok barlangjává tett templomot, jelképesen ott van szavaiban, amikor élesen mutat rá kora társadalmának hibáira. „Mérges kígyóknak fajzatai”..... hangzik a farizeusok felé - „mi módon szólhattok jókat, holott gonoszak vagytok?...” (Mt 12,34) „...hasonlatosak vagytok a meszelt sírokhoz.....” (Mt 23,27) „... kívülről igazaknak látszotok ugyan az emberek előtt, de belül rakva vagytok képmutatással és törvénytelenséggel.” (Mt 23,28). Nagyon sértő igazságok ezek azoknak, akikről szólnak. Egykönnyen nem lehet elfelejteni őket. El kell némítani azt, aki ilyeneket mer mondani, minden áron meg kell szabadulni tőle.

És ha Jézus tényleg semmi mást nem tett volna, mint szelíd és türelmes hangon szeretetet, türelmet, megbocsátást hirdet? ...Ne áltassuk magunkat. Akkor sem történt volna semmi másképpen. Hiszen ráadásul mindezt óriási sikerrel tette, úgy vonzódtak hozzá az emberek, úgy vágytak arra, hogy lássák, hallgassák őt, ahogyan az egyház törvényes papjaihoz soha. A féltékenység és az irigység pedig olyan sötét hatalom, amely nem tűri a mellőzést, és bosszút követel.

Másfelől pedig ne gondoljuk, hogy a szeretetnek, jóságnak, megbocsátásnak, türelemnek, békességnek nincsenek meg a maguk halálos ellenségei. Nagyon is megvannak. Ők azok, akik ellenségeskedést, háborúságot, békétlenséget igyekeznek szítani az emberek között, és ebből igyekeznek hasznot húzni, előnyhöz jutni. Ők azok, akik a történelem folyamán egymás ellen uszították a szomszédos népeket: hadd öljék és irtsák egymást, mert azzal az ők hatalmuk erősödik. Korunknak is jól ismert jelensége a hamis tömegtájékoztató, a zavar - és bizalmatlanság-keltés, mert a zavarosban könnyebben és nagyobb haszonnal lehet halászni. Hadd düljön a háború keleten, délen és északon, mert addig a fegyvert jól el lehet adni és dől a pénz. Az ilyen embereknek nem kell a szeretet, a békesség, a szelídség, a megbocsátás. És aki ezeket hirdeti, az halálos ellenség a számukra.

Könnyű tehát belátni, hogy büntetlenül, súlyos következmények nélkül nem lehetett arra vállalkozni, amire Jézus vállalkozott. És ezt ő maga is tudta. Ezért nem volt nehéz megjövendölni mindazt, ami vele történni fog.

De éppen ez az, ami Jézust igazolja és örökre nagyra teszi őt minden idők embere számára. Az igazságnak nincsen két arca, csak egy van, útja egyenes. És Isten küldötte, a próféta csak ezt az egy utat követheti. A politikus, a kormány megbízott, a szóvivő, a parlamenti képviselő ravaszkodhat, ügyeskedhet, tehet két- vagy többféleképpen értelmezhető kijelentéseket, ígéreteket, fogalmazhat kifinomult diplomáciával, járhat kanyargós utakon, mint vérbeli diplomatához illik, de a próféta nem. Számára csak egy út van: amelyet lelkiismerete által végső soron Isten jelölt ki a számára. Ezen halad és azt soha semmilyen áron nem adja fel. Szól és cselekszik lelkiismerete parancsa szerint, és ha mindez halálos veszedelembé sodorja, nem kerüli ki a veszélyt, nem menekül „külföldre”, nem igyekszik kompromisszumot kötni, nem védi, nem igazolja magát, hogy mentse a bőrét, hanem meghal. Meghal, hogy örökre élővé tegye azokat az eszméket, amelyekben hitt és amelyeket hirdetett. Halála nem az ügy kudarcat, az eszme elpusztítását jelenti, hanem a földi élet alárendelését egy nagy és

egyetemes örök isteni célnak és igazságnak. Ebben az összefüggésben értjük meg Jézus kijelentését: „Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, aki pedig elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt.” Isten gondviselését kell látnunk abban, hogy minden kornak megvoltak a prófétai lelkületű és elhivatottságú alakjai, akik életüket a tiszta lelkiismeret parancsának rendelték alá. (Szervét Mihály, Luther Márton, Dávid Ferenc és a többiek).

Nagypénteken a Jézus szenvedéseire és kereszthalálára emlékezünk. De ez az emlékezés minket nem a sötét lemondás, a remények végső összeomlásának mélységébe vezet, hanem a hit világosságára, hogy minden nagypéntek után el kell jönnie a húsvétnek, hogy hirdesse a jézusi eszmék örök diadalát. Ámen.

FARKAS DÉNES

JÚDÁS

Mk 14, 10-11; 21/b

Meggyőződésem, hogy e szószékről - s minden szószékről - nagyon sok jó és szép prédikáció elhangzott már Jézussal kapcsolatosan. Arról is megvagyok győződve, hogy aki ismeri Jézus nevét, az hallott Júdásról is, akiről mégsem prédikálnak sokat, sőt a „szószék emberei” szívesen elkerülik a személyével kapcsolatos fejtegetéseket. Ő a bibliai személyek „névsorába” hatalmas negatív szereplőként került beiktatásra. Ha Jézus nevét hallod, simogató jó érzés lesz úrrá rajtad, ha Júdás nevét hallod, borzongás telepedik terád, lelked görcsbe rándul, és vele kapcsolatos képzeteid siettedet távol magadtól mint összerezzenítő rémálmot.

Székely népünk gyermekeinek igen szívesen adott bibliai neveket. Csak példaként említsek néhányat: János, Mária, Éva, Péter, Judit, Mózes, András, Márta stb. Sőt a Homoród mentén Ézsaiás nevű székely emberrel is találkoztam. Soha, de soha nem nyitottam be olyan magyar portán, amelyen belül az édesanya Júdásnak nevezte volna a kisfiát. Gondolom, ez a tény igazolja előbbi fejtegetésem igaz voltát.

Jézusról és Júdásról ismereteinket csak a bibliából vehetjük, mert más tájékozódási lehetőség nem áll rendelkezésünkre. Jézusról elég sokat tudunk. Születésének egyszerű tényéből a nép képzelete költészetet szült. Az ő születése egyszerűen ennyi: egy ácsmester felesége fiúgyermeknek adott életet, akit szegénysége egyszerű rongyaiba pólyált, az istálló barmainak jászlába helyezte, mert nem volt helyük a vendégfogadó háznál. E gyermekből próféta lett, sőt a próféták között is a legnagyobb, s ekkor már a nép képzelete költészetet szült, mely szerint a születés éjszakája már nem egy sötét néma éj, hanem angyali kórus zeng dicséretet, pásztorok, bölcsek indulnak feléje, hogy kifejezzék hódolatukat. Jézusról 12 éves koráig többet nem jegyeztek fel, egészen addig, míg a jeruzsálemi nagytemplomban a papokkal való beszélgetés rendjén kitűnt okos értelmével.